

RELATORIA DE LA TROBADA

[Consultar el programa de la jornada](#)

PRESENTACIÓ

Carmen Cabezas. Secretària de Salut Pública. Generalitat de Catalunya

Anna Barnadas. Secretària d'Acció Climàtica. Generalitat de Catalunya

Sandra Carrera. Coordinadora tècnica de la Taula Salut i Natura i directora de la Xarxa per a la Conservació de la Natura

El 2019 es crea la Taula Salut i Natura amb la signatura de la declaració per crear la taula on hi participin administracions, centres de recerca, entitats i organitzacions.

S'exposa el concepte de Salut planetària: nou concepte de prosperitat respectant els límits planetaris. Cal fer replantejament de vida. La salut i benestar de la persona no es pot entendre sense el sostre de la salut planetària. Per tant es crea de nou la necessitat de treballar plegats per un objectiu global comú.

També la necessitat de promoure el treball en xarxa amb governança compartida.

Es mostra el [vídeo de Salut i Natura](#) promogut pel Dept. de Salut de la Generalitat de Catalunya.

També es destaca que és un moviment que neix de cicles de Jornades i amb l'objectiu d'empènyer a l'administració, de baix cap a dalt. Hi ha estudis que demostren que una persona a la natura o entorn natural té una sèrie de reaccions bioquímiques beneficioses per l'organisme.

La pandèmia també va deixar veure quan ens van deixar sortir que tothom instintivament anava a la natura.

Els índexs aboquen que tenim un 25% de pèrdua de biodiversitat. Entre les possibles causes s'hi troba la nostra relació amb la natura juntament amb el canvi climàtic. Esgotem els recursos.

Serveis ecosistèmics. Fer estructura verda. Agricultura i ramaderia extensiva. Gestió efectiva dels parcs naturals. Hem fet Espais protegits però seguim perdent biodiversitat. No n'hi ha prou.

Frase de reflexió: "Si creiem que l'economia és més important que la salut i la natura, mirem de deixar de respirar mentre contem els diners".

TAULA RODONA

- *Albert Giménez, tècnic de la Sub-direcció general de Promoció de la Salut del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya*
- *Carolyn Daher, coordinadora de la Iniciativa de Planificació Urbana, Medi Ambient i Salut d'ISGlobal*
- *Fina Ambatlle, responsable de gestió de projectes del Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible*
- *Margarita Triguero-Mas, investigadora de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) i ISGlobal*
- *Marta Pahissa, responsable d'Unitat de Transformació Ambiental de DKV*
- *Pilar Vendrell, tècnica del Servei d'Educació Ambiental del Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural de la Generalitat de Catalunya*
- *Sandra Carrera, directora de la Xarxa per a la Conservació de la Natura*

Modera: Carles Castell, responsable de seguiment de programes i accions ambientals, de l'Àrea d'Acció Climàtica de la Diputació de Barcelona

1a ronda d'intervencions

- El Consell assessor per al desenvolupament sostenible (CADS) neix per a que el Govern integri la sostenibilitat, inicialment pel medi ambient i ara en sentit molt més ampli. Desenvolupament sostenible al igual que la salut planetària són realitats complexes que cal abordar amb anàlisi sistèmic. El marc de salut planetària ha anat molt bé també per entendre-ho i ens fa replantejar com mesuram la prosperitat.
- UOC té un grup sobre salut planetària. Espais verds urbans. Espais blaus. Projecte europeu amb xarxa on també estan implicades ONG. Alguns d'ells: RECETAS. RESONAIID
- Des d'ISGlobal pretenen donar evidències per saber de què estem parlant. No tenir discurs tant polititzat. 23% de la nostra salut vé condicionada segons el nostre entorn físic. El sistema sanitari no dona abast a la salut mental. Cal buscar opcions físiques. La Natura és una d'elles i es vol demostrar.
- SGPS: determinants de salut i com repercuteixen i molt sobre la salut. Factors del medi ambient com la qualitat de l'aire. Tenim el PINSAP que prioritza l'entorn com acompanyant de salut.
- DKV. Tot i que és una empresa que ofereix assistència sanitària privada, s'han de preocupar de veure l'impacte de l'entorn a la salut. Treballen molt amb ISGlobal. Van buscar publicacions perquè es bona idea parlar d'exposoma i salut planetària i traslladar als metges i professionals. Els seus metges recomanen 2 hores setmanals a la natura. Tenen una aplicació que va contant l'estona que estàs en contacte amb la natura. Salut digital.
- Departament Acció climàtica. Binomi salut i natura. Pla de treball amb línia d'acció específica de salut i natura. Educació i sensibilització bàsicament. Conservació de la natura de la mà de les entitats garantint accés equitatiu a la natura.
- XCN. La Xarxa, conserva la natura a través del treball amb les seves entitats i garantint l'accés de la natura amb tots els col·lectius. S'ha de seguir treballant en xarxa amb l'administració pública, el sector privat i el sector de recerca i coneixement.

2a ronda d'intervencions:

- SGPS: Prescripció social: social, cultura, natura i activitat física. Disponibilitat mapa de recursos. Sensibilització. A nivell hospitalari propiciar entorns de natura al voltant o dins l'hospital per a la millora del pacient.
- DKV: Volen que el professional valori si el pacient té una dosi de natura adequada. Recomanació d'omplir de plantes els interiors. Plantar arbres és una de les accions. Diferents projectes que també es vinculen amb Europa.
- Actius i Natura (Departament d'Acció climàtica). Conservació de la natura com a millora també de la salut. Recuperació fauna i flora. Parcs on es fan iniciatives que estan ben senyalitzats. Amb subvencions hi ha projectes per sensibilització. S'està promovent la Taula de Salut i Natura a Terres de l'Ebre. També treballen amb les entitats que treballen amb la conservació de la natura per conservar espais naturals verds i blaus.
- XCN: S'han de visibilitzar les entitats i els seus projectes; les entitats ajuden a gestionar aquest accés als espais verds per evitar la gentrificació. S'han de restaurar i conservar espais naturals per poder posar-los al servei de la salut ciutadana, sempre de la mà de les entitats ambientals i fent xarxa.
- ISGlobal: Treballar l'avaluació de l'Impacte. Quin és l'impacte de posar arbres i natura a les escoles? Per a la despesa pública, els recursos són limitats. Cal saber si aconseguim els objectius per poder prioritzar però encara està poc integrat. Estudi de quan de temps és bo el contacte amb la Natura? Cal més accés a natura i que sigui més equitativa. Com fer pas de ciència a política. Valoren l'experiència amb la taula Salut i Natura molt bona ja que té una mirada ampliada. També estan fent un estudi de protocol per avaluar impactes. Qualitat d'espais naturals també des del sector científic.
- CADS (Consell assessor per al desenvolupament sostenible): Anàlisi de sistema i dins de Salut planetària el CADS considera:
 - Assessorar al govern, integra polítiques amb els diferents nivells d'Administració.
 - Facilitar transferència de coneixement: ciència, política i ciutadania.
 - Incorporar la visió interdisciplinari en la recerca. La recerca ha d'evolucionar cap a accions innovadores.
 - Rol d'incentivar la capacitat de la societat i sobretot els infants. Ser guardians de la Natura. Com a societat no podem malmetre. Cal consumir i moure'ns amb consciència.

3a ronda. Frase clau/resum:

- Sandra Carrera, XCN: Treball en xarxa i lideratge i governança compartit
- Desplegar la natura des d'Acció climàtica. També accions coordinades entre 3 Departaments: Educació, Salut i Acció climàtica.
- DKV: comptar amb els recursos privats per a la recerca i participació.
- SGPS: PINSAP i PrS enfocat a prescripció de natura amb els professionals sanitaris. Mapa de recursos.
- ISGlobal: Replantejar-se: Com cal fer les coses? Mecanismes sistèmics i interdisciplinaris? Ser constructius.

- ISGlobal/UOC: posar de relleu espais com aquest de la Taula. Però també “Qui falta?” i incorporar-lo.
- CADS: Objectiu que s’aconsegueixi veure que la salut planetària no és només un problema de salut o de medi ambient. S’ha d’entendre que és un problema de tots (multi i interdisciplinari). Posar èmfasi en l’educació dels infants. El Planeta és finit.

DINÀMICA DE CONEIXENÇA

Es comparteixen 6 projectes que integren un treball transversal:

- Stefan de l’[Ass. Sèlvans](#). Boscos terapèutics. Diagnostiquen els boscos centenaris. Ja hi ha normativa al respecte. Promouen immersió a boscos terapèutics de 2 o 3 km, curt però immersiu. Implicats en el projecte: ens locals, diputacions i molta més xarxa. Treballen en 14 boscos amb funcionalitat terapèutica. Estàndard de qualitat en 6 pilars:
 - Qualitat i naturalitat de l’espai, concertació i custòdia de recurs forestal com a nou actiu en salut per se.
 - Adequació de l’ús de l’espai, turisme, viatges
 - Postgrau bosc i salut
 - Concertació amb tot el món local
 - Vinculació amb la recerca, càtedra del bosc (Universitat de Girona).
 - Potencial de la xarxa a tot el territori
- [Ferran Campillo](#): pediatre de l’hospital d’Olot. Boscos per la salut: Un nadó, un arbre. Es treballa des que estan embarassats. Comenta que per aquest hospital “tots els parts són de bessonada” perquè a cada part se’ls entrega un arbre (surten de l’hospital amb el nadó i un arbre). Noves aliances. L’arbre donat es planta al costat de l’hospital. Amb aquest acte simbòlic, es reforça el vincle amb la natura des del naixement i, alhora, es fa créixer el bosc del centre hospitalari com a espai salutogènic. És un projecte impulsat per la Unitat de Salut Mediambiental de la Garrotxa de l’Hospital d’Olot i Comarcal de la Garrotxa (PEHSU Garrotxa) i està en marxa des del 2020. A més de vincular cada infant amb “el seu arbre germà”, el projecte també pren forma a través d’oferir activitats a la natura a infants amb problemes de salut i també a la població sana.
- Pere Josep de l’[Ass. l’AUBE](#) (Ribera d’Ebre). Fan projectes de conservació de natura i d’educació ambiental amb l’Escola de riu. A més, tenen branques diferents: Les Veus del Riu. Recuperar memòria històrica. Escola integradora. També promouen Hospitalitat i Natura: salut i natura en l’àmbit socio sanitari: promou la integració de la natura en les estratègies de salut personal i col·lectiva, tant dels malalts com dels professionals sanitaris, alhora que vol fer-ne ús dels espais naturals per a integrar-los en la realització d’activitats que complementin la pràctica mèdica. Han signat un conveni de col·laboració entre l’Hospital de Mora d’Ebre, l’AUBE i els Ajuntaments. Hospitals amb finestres a patis infra usats, es treballa com fer els patis més naturals. També fan activitats amb persones amb algun tipus de patologies a boscos o espais naturals (amb molt bons resultats).
- Ass. [SOMMAR](#) (Xènia). La recepta blava és un projecte que s’està treballant des de l’Ass. Som Mar. La «recepta blava» proposa que els centres d’atenció primària donin valor al mar com

a espai de salut integral, responant a una necessitat de les persones de trobar noves maneres de viure i mantenir-se saludables i en harmonia amb l'entorn.

També mirada com a mare terra o mare mar per donar encara més valor. Quietud, silenci.....

Aspecte espiritual. A part del físic, salut, benestar emocional.

Activitats grupals a la sortida del sol. Recepta blava-salut integral. Deixar-se amamar.

També de la càtedra d'oceans. Fan programa www.oceanshealth.udg.edu

Activitats sostenibles que cal tenir molt en compte. Què li aportem nosaltres a la natura?

Mirada amorosa de mare a mar.

- [Programa Dipsalut](#) de la Diputació de Girona (Maria Estrada i Gemma Brunet): el programa ha evolucionat des del programa d'exercici físic que es va promoure fa anys cap a la promoció de la salut planetària.
 - 2010-2017 implementació i consolidació
 - 2018-2025 habilitats per la vida
 - Pandèmia de la COVID: ODS i salut planetària.
 - Activa't amb la natura: 20 sessions a 11 municipis a Girona.
 - 5 pilars:
 - Activa't amb AF com a fil conductor.
 - Adona't per treballar la conscienciació.
 - Connecta amb interacció personal.
 - Aprèn coneixement. Implica't que dona participació.
 - Projecte intervenció i control.
 - Com s'ha fet? Molta xarxa! Amb empreses externes, administració, entitats, món local..... Per aplicar a 134 municipis de Girona. Consultar notícia sobre el programa "[Activa't amb la natura](#)".
- Jordi Pujades d'ICS. L'ICS és el proveïdor més gran de Catalunya que inclou 51.000 professionals. 1000 centres. Creuen molt amb la salut planetària, com a camí de que les persones estiguem sanes i cal invertir en això. Treballen la gestió ambiental en EAP: fa 15 anys que ho fan per tal que incorporin la mirada de salut ambiental: residus, consum recursos naturals, biodiversitat (aquest és l'últim i nou), emissions i abocaments. També cal manteniment. Busquen espais naturals per promoure la biodiversitat. Van contactar amb el DACC i la Xarxa per a la conservació de la natura (XCN). Realitzaran projectes conjuntament amb les entitats del territori entorn a una finca en custòdia per preservar la natura i que els professionals de l'ICS hi puguin fer accions de teambuildings, siguin actius ambientals per a la promoció de la salut.

Obertura a tots els assistents que vulguin presentar els seus projectes:

- Desperta't i Natura. Amb la pandèmia activitats en línia. Identificació de punts inspiradors. Ara Grup participatiu: Art i natura. Jardí del silenci a Gràcia (diversos professionals amb avaluació de trobades)
- Garrotxa: guia de boscos i CAP: amb persones d'ansietat i depressió a lleu o mitja se les deriva a boscos. Guia de boscos efectuada. Retrobant l'equilibri. Important l'entorn proper.

- Guia de natura on l'empresa busca la preservació de l'entorn (projecte [Santuaris Naturals](#)). Es van fer moltes enquestes a les persones que visitaven els espais sobrefreqüentats per saber què busquen. Amb el projecte busquen també fer còmplices als joves i infants.
- Assessor dels espais naturals de la DIBA. Des de DiBa s'han realitzat diverses guies, actuacions, experiències pilot, etc. Actualment estan elaborant el Pla estratègic de salut que inclourà molts aspectes diversos. Temes social, natura, contaminació lumínica..... tot és salut.
- [Ass. Espigoladors](#): treballen per fer front al desaprofitament alimentari. Els aliments que no poden vendre els pagesos (per tamany, aspecte, etc..) se'ls dona una segona utilitat cap a l'alimentació cap al món solidari i per tal que es desplacin al camp. Estar al camp es un tema de salut també. Sensibilització de cuina a les escoles i aprofitar al màxim el que tenim a casa. A Mercabarna també recullen el que no poden vendre. També treballen la inserció laboral. Per tant, la salut és sempre present al seu projecte.
- [Junta d'arbre a Sant Antoni de Calonge](#). Associació que vol potenciar tots els valors de la natura. Donen valor a arbres del poble, parcs del poble.... tot està vinculat a la salut de les persones. Promouen l'educació amb infants per lligam emocional amb la natura. També realitzen activitats cultural (paisatge com a foment cultural). Es potencia el diàleg i molt respecte en la comunitat ciutadana i amb tota la xarxa.
- [Associació Aurora](#) (Tarragona). Fan conservació d'espais naturals, jornades de voluntariat i educació ambiental. Destaca que tenen un centre especial de treball on hi treballen persones amb discapacitats de salut mental amb risc d'exclusió social, les quals fan feines vinculades a la conservació d'espais naturals. Han comprovat com milloren clarament de la seva malaltia en treballar a la natura i amb entorns naturals.
- [IREHOM](#) (Montserrat). A través de l'associació van comprar una finca. Busquen promoure models de vida més sostenibles, saludables i coherents, que siguin el màxim respectuosos amb la natura. A la seva finca promouen projectes de conservació de la natura i prevenció d'incendis. També fan diverses activitats que promouen el binomi salut i natura: meditacions en moviment, passejades en silenci i activitats de netejar el bosc. Busquen calmar pensaments.
- Infermera de l'ICS. Han detectat com les malalties mentals han incrementat a partir de la pandèmia. Van fer una prova pilot a Arbúcies amb persones diagnosticades amb ansietat. Hi havia un grup control i un d'intervenció; feien immersions de 2,5 h a la riera d'Arbúcies i posteriorment entrevistes quantitatives i qualitatives de l'experiència. Es van obtenir resultats molt favorables (empoderament en salut mental per la part quantificada). Significació estadística amb el grup intervenció. Combatre solitud, espiritualitat, empatia, compassió, generositat....
- Institut de recerca de biodiversitat de la UAB. Treballen amb salut i natura i miren les conseqüències dels canvis de la natura en la salut. Sobre la pandèmia comenten que els coronavirus fa milers d'anys que existeixen, no és l'aparició d'un nou virus sinó que canvia l'activitat humana i per això la pandèmia es va produir. No cal buscar culpables. Cal canviar moltes coses. De les alteracions de la biodiversitat les conseqüències són

a més llarg termini. Aquest fet es veu molt clar a l'Amazones i sovint no s'associa perquè les conseqüències apareixen molt després.

- [Documental un silenci blau](#). Documental sobre els impactes potencials de la instal·lació de parcs eòlics al Golf de Roses i Cap de Creus.
- **Documental Esnorquel inclusiu**
- Persona que va viure a Tòquio. A Barcelona ciutat cal buscar actius i recursos a prop per tal que els habitants tinguin contacte amb natura. Va crear una **aplicació** guia de parcs, boscos... per tal que siguin accessibles per tothom sobretot pels que no poden desplaçar-se lluny.
- [GEPEC](#) (Tarragonès). És una entitat ecologista i de defensa ambiental. Fan projectes de conservació, educació i de voluntariat ambiental. Ex. custòdia de nius de tortuga. Promouen un projecte de Salut i Natura per tal de fer voluntariats inclusius amb persones amb discapacitat.

DINÀMICA DE TREBALL EN XARXA

Com treballem de manera col·laborativa?

Quines accions es poden fer a un any vista? Ara hi ha butlletí.

- Donar veus a totes les veus. No veus tant tecnocràtiques. Ex. algú que visqui als boscos també. Psicòlegs. Tenir mapatge d'actors que cal aplegar. Web de Salut i Natura.
- Fer diferents taules territorials.
- Ampliar l'espectre. Apropar la natura a la gent. Manca incloure la planificació urbanística.
- Donar visibilitat a projectes que ja es fan de fa temps. Mapa i recolzament.
- Impulsar formacions o sensibilitzacions professionals i també a Educació.
- Passar d'arbre a xarxa que es desplega i es replega quan ja no cal.
- Incorporar pacients de la natura. Gent que ha canviat la perspectiva després de tenir contacte amb la natura
- Comissions tècniques per treballar el full de ruta de la taula.
- Relat interpretatiu molt unificat per transmetre a la població. No doctrina. No des de missatge científic. Sí d'acompanyament. Aconseguir relat perquè arribi i no tant el discurs mediocre.
- Crida a línia d'ajuts. Grossa del medi ambient. Finançament. Marató per la Natura.
- En un programa europeu hi ha una línia de salut planetària. 15 milions d'euros. Projecte europeu que requereix que sigui molt pluridisciplinari.
- Paper de les entitats ambientals. La infraestructura verda és infraestructura sanitària. Els tècnics ambientals han de treballar amb el CAP's
- L'avaluació és molt important que es realitzi.
- Important tenir el mapa d'actius.
- Caldria integrar professional socioambiental a EAP.
- Fundesplai. Live de la unió europea. Per finançar projectes ambientals. Exposició a Fundesplai.
- Canvi de paradigma a nivell de societat. Cal abraçar l'incert i que faci por. Noves formes i gran repte

- De natura com a dret, a la natura som tots.
- [SOS Costa Brava](#): va planificar plafons informatius i van fer rutes per diferents municipis. Publicació i difusió. Des d'ajuntaments, entitats..... apropar a tothom. O furgoneta que es bellugués pel territori i fer publicitat.
- Acceptació de totes les entitats per les empreses que poden finançar.
- Fer aquesta jornada de la taula de salut i natura a la natura. La Natura també xerra a través nostre i ens inspira millor per a les idees sobre l'entorn.
- Analitzar què es fa a fora d'aquí. Casos d'èxit propers. Ex Escòcia: Parcs com a sistema de salut pública. Finlàndia: boscos son actius i parcs tenen transferència de diners per avaluar com protegeix la salut
- Endreçar les peces que ja tenim, i les de fora que es puguin aplicar.
- [RIS3CAT](#): projecte de com treballar col·laborativament del Dep d'Economia amb agendes compartides. Diferents actors que treballen per un repte compartit. Des de la Taula seria bo fer agendes compartides noves.
- Com baixar a la Regió? Territorialitzar
- Pel canvi de paradigma: formació en el viatger expert, per crear consciència a tothom que treballa amb altres persones fer immersió a la natura. Educació/ funció pública/ professionals de la salut. Activitats col·lectives.
- Usar la infermeria de salut comunitària per traslladar les activitats en espais naturals que tenen les entitats.
- Mes recursos per la Salut comunitària als EAP i permetre més temps de dedicació.
- Es va crear l'aliança europea per la salut planetària. Ha costat molt a Europa però mes encara a Espanya. Es tindrà finançament. No oblidem que hi ha finançament europeu. GEDERS.

CLOENDA DE LA JORNADA

Marc Vilahur. Director general de Polítiques Ambientals i Medi Natural de la Generalitat de Catalunya.

Realitat diversa de geografia i sobretot de visions i paradigmes i orígens. Visió molt transversal. La Salut és molt transversal i la natura i la biodiversitat també. Molta casuística. Emergència global. El repte és compartit i així ha de ser. Visió holística. També des del punt de vista ètic, econòmic, treball conjunt.... Acord 15 biodiversitat. Acord global entre salut i natura. Medi ambient sa com a dret universal. L'any 2022 ja es posa sobre la taula. Problemàtica transversal entre salut i medi ambient. Cal promoure la biodiversitat en totes les polítiques. No es pot treballar sols des de l'Administració.

IMATGES DE LA JORNADA

